

ԵՐԿԱԿԻ ԳԻՄՔ ԳՐԱԿՆ ՆՅՆ յՈՒՐԻՍ

Յերկնաճեմ սուրայ յառիւծուն քամակ
Առկախեալ ընդ օդ ըզբաշտն հրալիս .
Մերթ 'ի պարզութեան երկնից ոսկեյեռ
Երկայնեալ զընթացս արեւուն յըստակ
Արեւատութեան թըւի նըշան մեր .
Եւ ըզգայրացեալ զիւր շող կիզանուտ
Հովանեօք բուժէ սաղարթուն մայրեաց
Արկեալ ապակեայ զնոքօք ալեաց կոյտ .
Զեփիւռ ածէ նդ այգ , զեփիւռ ընդ երեկս ,
Եւ ըզմխիթար սրտից անձկայրեաց
Յարուցանէ զպարս աստեղց լուսերես :
Եւ ո՞ , Գրիգորէ , չասիցէ յայնժամ
Տիպլըստակ վարուց զայդ գիշեր պայծառ ,
Ոյր զերծ 'ի կըլից անցին կենացն ամբ : —
Այլ գու միտ գիր արդ ընդ գալուկն երկնից .
Սարսուռ և տագնապ սողին ամպավար ,
Զըւարճն բնութիւն հեծէ թաղծալից :
Լըսէս յանտառէն յորձանս յորդահոս .
Խօշիւն է մայրեաց , ճարձատիւն ոստոյ
Յոր ահեղն յանկարծ հընէ սարոբիլոս :
Փախիր Գրիգորէ 'ի խլիճի՞ն անքոյթ .
Ահա թէք մըրըկին սաւառնին յօգոյ ,
Փռչի սեաւ գիւմացն երբեուն ծածկոյթ :
Իբրեւ 'ի փախուստ սես զի՞ խուճապեն
Գազաթունը ծառոց հառաչմամբ 'ի վեր
Զոր աղջամիղ ջին ամպրոպք պարուրեն :
Սըրտմըտեալ իշխանն աւար քող ածէ .
Եւ յանկարծահաս կարկատուն գիշեր
Տատանեալ հողմոց՝ ըզբնութիւն կոծէ . . .
Լճւր . . . գըրգիլն երկնից որոտ ընդ որոտ .
Իբր ահեղ թընդմունք վըհիցն 'ի Մասիս
Յորմէ գազաթունը սարսեն և ստորոտ .
Ահա զթըխաթոյր հերձեալ կողս ամբոց
Ի շռիւղն ահաւոր և յօժած և գիլս
Բարկաճայթ նիզակք տեղան հուր և բոց :
Յամբուռոյց մուսլից շանթք պարտոխաթափ ,
Բա՛ , կայտառն յերկիր ցամանց արտասուք .
Սալացեալ տեղան կարկտաբեր տարափք .
Եւ հեղեղագործ սահանք ճորտ մըրըկին
Ըզլիս արն քամեալ ցամանն ըզպասուք՝
Հազիւ շիջուցեալ գտունն զհետ ամպոյն :
Ելցուք արդ . . . աւաղ կաղնիդ հինաւուրց ,
Անկա՛ր և ծըխես անդարդ անսաղարթ .
Եւ գու ո՞վ պարտէդ , խաղալիք կաս ջուրց :
Համբարք գուք հացի և գինիդ տըհաս ,
Այլ գալէս կող առ կող գընիք գիտապաստ . . .
Անսանձ կըրից ո՞վ պատկեր և օրհաս :

ՏՆՏԵՍ ԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿԱԿԻՌԾՈՒԹԻՒՆ

Պարի՛ :

ՊԱՐԻՒՒ ալիւրէն շինուած հացը
Թէպէտ սե ու պինդ կ'ըլլայ , բայց
սննդարար ու առողջարար է . թէ որ
հաճարի ու ցորենի ալիւր ալ խառ-
նես՝ խիստ աղէկ կ'ըլլայ : Աւրոպայի
շատ կողմերը գարիէն տեսակ մը ըմ-
պելիք կը շինեն որ գարեջուր՝ կ'ըսուի
Պարին կրնայ նաև կենդանեաց տը-
րուիլ . իսկ իրեն յարդը ցորենի ու
հաճարի յարդէն ալ սննդարար է . ձիւ-
րուն ալ շատը վարսակի տեղ գարի կը
կերցընեն : Իսկ որ թըջեղէն ետեւ խո-
շորկեկ աղաս ու թողուս որ թթուի ,
կովերուն կաթը կը շատցընէ , եզնե-
րը՝ խոզերն ու հաւերն ալ շուտով կը
գիրցընէ :

Պարիին յարճար հողբը : — Պարիին
յարմար հող քտնելը շատ դիւրին է .
աւելի միջակ պնդութիւն ունեցող , ու
հաճարի հողէն ալ թեթեւ հողեր կը
սիրէ . իսկ կրոտ հողերուն մէջ խիստ
աղէկ առաջ կուգայ : Անգղիայի մէջ
ուր որ մասնաւոր կերպով կը մշակեն
աս արմտիքը , կընային որ միշտ առջի
տարին գետնախնձոր , ոլոռ կամ բակ-
լայ ցանուած երկրի մէջ ցանեն գա-
րին . իսկ պարսպ մնացածներուն և
ուրիշ արմտիք ցանուածներուն մէջ
ամենաին չեն ցաներ :

Արկրին բնութեանը նայելով՝ տեղ
կայ որ գարի ցանելու արտը աշնան
անգամ մը կը հերկեն , գարնան ալ
միայն մանկեռով երեսը կը կակղցը-
նեն . տեղ ալ կայ որ գարիի արտին մէ-
ջի ցանուածը հնձելուն պէս՝ մէյմը
կը հերկեն , մէյմըն ալ նորէն կը հեր-
կեն ցանելէն առաջ . ոմանք ալ իրեք
անգամ կը հերկեն . բայց ասիկայ ոչ

1 Աւրի :

2 Աւրի : արդ : Գ. Գ. Bière.

այնչափ երկրին գէշութէն է, որչափ շատին անխոհեմութենէն որ կ'ուզեն արմտիք ցանած արտերնուն մէջ նորէն գարի ցանել: Բայց քանի անգամ ալ հերկելու ըլլաս, պէտք է խոր հերկես. վասն զի փորձով տեսնուած է որ գարիին արտը որչափ խոր հերկուած ըլլայ, այնչափ աղէկ առաջ կուգայ:

Վարին ցանելէն առաջ ամենեւին պէտք չէ աղբոտել արտը. բայց անանկ արտերու մէջ ցանելու է որ առջի ցանած նիւթովդ երկրին ամէն պարարտութիւնները լմնցած չըլլան: Եւ ատ առատ պարարտութիւններով ալ աւելի ոճն ու տերեւները կ'երկըննան, ու հասկը վատուծ կը մնայ:

Յանիւն առէնն ու էերպը: — Եւ ետի ու լափոնիայի մէջ ուրիշ արմտիքներէն աւելի գարին կը մշակեն՝ շուտով հասնելուն համար. վասն զի ընդհանրապէս ութը շաբթուան մէջ կը հասունանայ: Իննէոսի ըսածին նայելով՝ մայիսի 26^{ին} ցանուածը՝ յուլիսի 28^{ին} կրնայ հնձուիլ:

Եւրոպայի հարաւային կողմերը գրեթէ միշտ ձմեռուրնէ առաջ կը ցանեն: Սպանիայի ու Սիկիլիայի կողմերը շատ անգամ նոյն արտին մէջ երկու անգամ կը ցանեն գարին. մէյմը աշնան՝ որ մայիսի կը հասունանայ, մէյմըն ալ մայիսի՝ որ աշնան կը հնձեն:

Բնգղիայի ու Վաղղիայի մէջ սեպտեմբերէն ինչուան հոկտեմբերի մէջերը կը ցանեն. բայց երբեմն այսչափ ուշացնելուն համար՝ ցրտէն ու սաստիկ խոնավութենէն կը փնասուի. Վարնան գարին ընդհանրապէս մարտի վերջերէն ինչուան ապրիլի կէսերը կը ցանուի. բայց շատ տեսակները մայիսի մէջ ու յունիսի սկիզբներն ալ ցանուելով առաջ կուգան, մանաւանդ զով հողերու մէջ:

Բնգղիայի մէջ տեղ կայ որ սերմնացանով կը ցանեն. բայց սովորական կերպը ամէն տեղ սփռելով ցանելն է: Վարնան ցանքը պէտք է քիչ մը աւել-

ի խոր ծածկել, ինչուան 3 կամ 4 բլթաչափ. Թեթեւ հողերուն մէջ ալ խիստ հարկաւոր է աս բանս. ուստի երբոր ահօս բանալով չես ցաներ, հապա արտին երեսը սփռելով, անատեն պէտք է նայիս որ տափանով ծածկելու ատենդ խորունկ փորես ու անանկ ծածկես:

Ինչպէս որ ուրիշ արմտիքներուն համար ըսինք, պէտք է նայիս որ ցանած գարիդ աղէկ տեսակէն՝ հասուն ու մաքուր ըլլայ. կրտսելն ալ շատ աղէկ է՝ հիւանդութենէ ու որդերէ պահելու համար:

Յանիւն ետիւ ընելու հոգերը: — Վարին ցանելէն ետքը վրան շատ հոգ պէտք չէ. միայն երկիրը չորութենէն խորխորած ատենը լողքարելու է, ու Թէ որ յորդ անձրեւներէն ետքը սաստիկ չորնայ ու կարծրանայ՝ պէտք է Թեթեւ կերպով մը տափանել՝ մանր ակռայ ունեցող տափանով ու մանկեռով. բայց աս բանս շատ զգուշութեամբ ընելու է. վասն զի գարիին ոճը խիստ դիւրաւ կը կոտորի. աս պատճառաւ շատերը աս գործողութիւնը չեն ըներ:

ՃԱՐՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Եւսէ Ժրագ ընելու հանի Ժ հարկաւոր փութելիքներ:

Ա. Շարպը ածուխի կրակով պէտք է հալեցնել, և ծանրութեանը չորս մասին մէկին չափ ջուր դնելու է մէջը, ու անդադար խառնելու է որ տակը չառնէ ու չսենայ: Հալեցնելէն ետեւ՝ լաթէ քամոցէ անցնելու է ու նոյնչափ ջուր և ութը լիպրէ Ժարպին կէս ունկի աղբորակ խառնելու է, նոյնչափ օշակ¹, ունկի մըն ալ կիր դարձած (յի այրած) պաղլէղ², բոլորն ալ փոշի դարձած. պաղլէղին տեղը կրնայ բռնել երկու ունկի հասարակ աղը:

Եւ բաղադրութիւնը բոլորը մէկէն

¹ Նիւաբը:

² Ըապ: